

Numismatik och statskonst

Numismatikern och concettisten Carl Gustav Heraeus (1671-1725)

Numismatiken var under barocken en självklar del av det humanistiska och aristokratiska bildningsidealet. Särskilt medaljkonsten stod i fokus; den förenade emblematikens intrikata symbolvetenskap med tidens raffinerade estetik. Barockens intellektuella var ofta framstående samlare; många ägnade sig också åt att komponera slagkraftiga medaljbilder, som ibland realiserades men lika ofta spreds som *concetti*, konceptuella konstverk.

Mitt föredrag handlar om en av epokens märkligaste karriärer i den här branschen. 1710 blir stockholmaren Carl Gustav Heraeus anställd som kejsarlig antikvarie och medaljinspektör vid hovet i Wien – en överraskande upphöjelse för en protestantisk lärd i det strikt katolska Wien. Heraeus nådde denna inflytelserika position som chef för det habsburgska myntkabinettet efter statsvetenskapliga och klassiska studier i Uppsala, Stettin och Paris.

Min bok *Ett äventyr i Staten* handlar om Heraeus och hans märkliga livsväg genom ett Europa som efter westfaliska freden präglades av de tidigmoderna statsbyggena med Ludvig XIV:s Frankrike som modell. Concettister som Heraeus var sin tids mediemän och spinddoktorer, experter på den konstnärliga gestaltningen av den absolutistiska statsidén.

I Wien samarbetar Heraeus med tidens konstnärliga och vetenskapliga stjärnor, som hovarkitekterna Fischer von Erlach och von Hildebrandt och filosofen Leibniz. Men barockens glänsande Wien var också en dunkel labyrint av hovintriger och politiska kannstöperier. Heraeus bakgrund i det karolinska Sverige har en del förvånansvärda inslag, men slutet på hans bana är verkligt förbluffande...

Anders Hammarlund